

در بودجه سال ۱۳۹۸، منابع یارانه‌ها حدود ۱۴۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده بود. برای اینکه بزرگی این عدد را درک کنیم باید بدانیم کل بودجه دولت در سال ۹۲ عدد ۱۲۰ هزار میلیارد تومان بوده است. وقتی که اعداد را بررسی می‌کنیم مشاهده می‌شود به غیر از حدود ۴۰ هزار میلیارد تومان یارانه نقدی، سایر هزینه‌ها همگی متعلق به هزینه‌های وزارت نفت، نیرو، وزارت بهداشت و سایر بخش‌های دولتی است. آنها به دلیل محدودیت بودجه‌ای دولت از ردیف یارانه‌ها برداشت می‌کنند. بنابراین تقریباً ۳۰ درصد منابع به خانوارها و ۷۰ درصد به دولت اختصاص می‌یابد. یعنی همان بلایی که دولت دهم پیش‌بینی می‌کرد بر سر سازکار مالی یارانه‌ها آمد

بازخوانی مخالفت اتاق بازرگانی با هدفمندی یارانه‌ها!

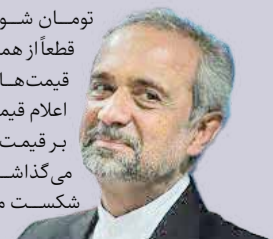
محمد نهبانندیان رئیس وقت اتاق بازرگانی و احمد توکلی نماینده مجلس در سال ۸۷، دو مخالف جدی اجرای هدفمندی یارانه‌ها بودند و از بزرگترین نقدهای اعضای اتاق بازرگانی نیز این بود که پرداخت یارانه نقدی به مردم خوب نیست

کتاب

به اعلام زمان شروع هدفمندی یارانه‌ها اعتقاد نداشتیم

دولت در خصوص زمان شروع اجرای قانون با مجلس اختلاف نظر داشت. مجلسی‌ها معتقد بودند اگر در بودجه ۸۹ اجرای این طرح پیش‌بینی شود اجرای آن را باید از ابتدای سال شروع کنید. اما دولت معتقد بود زمان اجرای طرح را نباید از قبل اعلام کنیم. آقای نهبانندیان هم با این موضوع مخالف بود. او معتقد بود آغاز اجرای طرح نباید غافلگیرانه باشد؛ در حالی که ما با این نظر مخالف بودیم و راهبرد اطلاع‌رسانی مان نیز مغایر با این دیدگاه بود. از نظر ما هرگونه اعلام تاریخ، قبل از اجرا می‌توانست منجر به اقداماتی مانند ذخیره‌سازی حامل‌ها، صف‌های شلوغ، تغییر در فرایندهای تولید حامل‌ها در پالایشگاه‌ها، ایجاد تورم روانی و حساب قیمتی در کانال‌ها و خدمات و... شود که اجرا را سخت می‌کرد؛ حتی عده‌ای معتقد بودند قیمت‌ها را نیز باید از قبل اعلام کنیم.

مثلاً اینکه قرار است در فلان تاریخ قیمت هر لیتر بنزین هزار تومان یا قیمت گازوئیل ۱۵۰ تومان شود؛ در حالی که قطعاً از همان لحظه که قیمت‌ها اعلام می‌شد اعلام قیمت‌ها اثر خود را بر قیمت کالاها و خدمات می‌گذاشت و طرح به شکست می‌انجامید.

گزارش

تاکنون بخش‌هایی از کتاب «درس‌هایی از هدفمندی یارانه‌ها» را که به مباحث طرح تحول اقتصادی در زمان دولت‌های نهم و دهم اختصاص دارد منتشر کرده‌ایم. در این کتاب، محمدرضا فرزین، دبیر ستاد هدفمندی یارانه‌ها، اقدامات صورت گرفته برای انجام اصلاحات اساسی در اقتصاد ایران را تشریح کرده

است. اینکه چگونه اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها زمینه‌سازی و اجرا شد و در مسیر اجرایی شدن آن در ارتباط با مجلس و حتی بدنه دولت، چه مشکلاتی وجود داشت. در شماره امروز نیز فرزین به برخی تغییرات سریع در قوانین مختلف مرتبط با هدفمندی یارانه‌ها اشاره کرده است.

لطفاً مصداقی تر صحبت کنید.

بهتر است به منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها در بودجه سال ۱۳۹۸ نگاهی بیندازیم. در این بودجه، منابع یارانه‌ها حدود ۱۴۰ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. برای اینکه بزرگی این عدد را درک کنیم باید بدانیم کل بودجه دولت در سال ۹۲ عدد ۱۲۰ هزار میلیارد تومان بوده است. وقتی که اعداد را بررسی می‌کنیم مشاهده می‌شود به غیر از حدود ۴۰ هزار میلیارد تومان یارانه نقدی، سایر هزینه‌ها همگی متعلق به هزینه‌های وزارت نفت، نیرو، وزارت بهداشت و سایر بخش‌های دولتی است. آنها به دلیل محدودیت بودجه‌ای دولت از ردیف

یارانه‌ها برداشت می‌کنند. بنابراین تقریباً ۳۰ درصد منابع به خانوارها و ۷۰ درصد به دولت اختصاص می‌یابد. یعنی همان بلایی که دولت دهم پیش‌بینی می‌کرد بر سر سازکار مالی یارانه‌ها آمد. مجدداً همان فرایند ناکارا و بی‌ثبات بودجه‌ای مجلس در خصوص منابع این طرح نیز تکرار شد. کافی است معاونان پارلمانی وزارت نفت و نیرو در کمیسیون‌های تخصصی و در صحن علنی لایه قوی‌تری داشته باشند تا همه منابع را به سمت خود ببرند. به عبارت دیگر دولت دو بودجه‌ای شده است. یکی بودجه عمومی و دیگری بودجه هدفمندی یارانه‌ها که مفهوم آن همان سیاست

حذف یارانه‌ها است.

این چه ارتباطی با حذف یارانه‌ها دارد؟

اصلاً حذف یارانه‌ها یا آزادسازی قیمت انرژی که تجربه طولانی در جهان دارد یعنی چه؟ یعنی اینکه قیمت حامل‌های انرژی افزایش یابد و منابع آن به دولت برای مصارف جاری و عمرانی اختصاص داده شود. در این صورت درآمد دولت افزایش می‌یابد و مجدداً این مجلس است که در قالب قوانین بودجه‌ای در خصوص این منابع تصمیم‌گیری می‌کند. خوب عملاً در حال حاضر سرنوشت ۷۰ درصد منابع هدفمندی یارانه‌ها این‌گونه

تعیین می‌شود. یعنی هر چه جلوتر می‌رویم هزینه‌های وزارتخانه‌های تولید انرژی افزایش می‌یابد، برای همین سهم آنها از یارانه‌ها نیز افزایش می‌یابد. اما یادمان باشد ما می‌خواستیم یارانه‌ها را هدفمند کنیم نه حذف. یعنی قرار ما این بود که تنها روش پرداخت یارانه‌ها را عوض کنیم. بدیهی است که در طول زمان هزینه‌های اجرایی و عمرانی دستگاه‌های دولتی افزایش می‌یابد ولی هزینه‌های آنها باید در ردیف‌های بودجه‌ای خودشان و نه ردیف یارانه‌ها دیده شود. برای تأمین هزینه آنها قرار بود که از محل ۳۰ درصد تولید برداشت کنند و در بند مربوط به تولید جبران هزینه‌های دستگاه‌های تولیدی انرژی البته جبران هزینه‌های مربوط به هدفمندی یارانه‌ها دیده شده بود. حتی در حال حاضر همین قانون نصفه و نیمه هم اجرا نمی‌شود. بلکه همه چیز به میزان تعاملات دستگاه‌های دولتی با نمایندگان بودجه در فصل بودجه بستگی دارد. هر که

تعامل یا به اصطلاح زور بیشتر باشد سهمش نیز بیشتر است. این دیگر نه تنها قانون نیست بلکه این مسیر بودجه‌بندی ما را به اهداف بلندمدت‌مان نیز نمی‌رساند. اگر دقت کنید در روال تصمیم‌گیری‌های مجلس نیز می‌بینیم که دیگر قانونی وجود ندارد. قوانین عادی را در قانون برنامه پنجم و قانون برنامه پنجم را در قوانین بودجه و قوانین بودجه را در اصلاحات و تبصره‌ها در طول سال تغییر می‌دهند. به طوری که عمر بسیاری از قوانین اقتصادی مجلس حتی به اندازه یک آیین‌نامه اجرایی دستگاه‌ها هم نیست. مهم‌ترین مشخصه قوانین اقتصادی، بلندمدت بودن آنها است تا علائم الزام برای تغییر رفتارها و عملکرد را به خاطرهای را برایتان تعریف کنم. سال ۹۱ بود که در کمیسیون تلفیق بودجه، در خصوص قیمت حامل‌های انرژی برای سال بعد اختلاف نظر وجود داشت. عده‌ای از نمایندگان معتقد بودند طبق قانون، سقف افزایش قیمت حامل‌های